

Сучасні аспекти розвитку в системі «підприємство–митниця»

Використання тотальної перевірки усіх видів підконтрольних об'єктів вимагає від митної служби витрачання значних коштів та інших видів ресурсів, створює значні обмеження для розвитку міжнародної торгівлі різними видами товарів та послуг, зовнішньоекономічної діяльності підприємств, руху капіталів тощо. З іншого боку, відмовившись від ретельного контролю об'єктів, що проходять через митний кордон, можна завдати значних втрат та збитків для економіки держави, розвитку суспільства тощо. Тому існує дилема як сформувати таку систему контролю, яка б не створювала додаткові штучні перепони для розвитку міжнародних відносин між суб'єктами ринку, а, з іншого боку, могла б захистити державні інтереси, вітчизняних виробників та споживачів, зрештою суспільство в цілому.

У 1999 р. в межах підписаної та затвердженої Кіотської конвенції передбачалось спрощення низки процедур митного контролю з веденням так званої ризико-орієнтованої перевірки, розробленої за участі та егідою WCO (Всесвітньої Митної Організації). Якщо брати до уваги світову практику до підписання Кіотської конвенції, то в більшості країн Європи здійснювався тільки вибірковий контроль, тобто, за оцінками експертів, ретельно оглядалися 10-15% від усього товаропотоку [1].

Слід зазначити, що Кіотська конвенція під управлінням ризиком трактує як засадничий принцип модерного митного контролювання, що дозволяє сформувати оптимальну структуру витрат ресурсів на проведення митного контролю, підвищити результативність останнього, знижує низку бар'єрів для розвитку міжнародних відносин особливо у сфері економічних відносин між країнами, мінімізує бюрократичні перешкоди та прояви нестатутних відносин у системі «підприємство-митна служба». Фактично митний контроль стає строго сфокусованим на проблемних етапах, де існує максимальна ймовірність появи ризику із значними обсягами негативних наслідків, тим самим стимулюючи та пришвидшуючи вільний рух основної маси послуг та товарів, а також фізичних осіб та капіталу на митному кордоні країни.

Однак така система митного контролю, спрощуючи процедури проходження державного кордону, часто вимагає від службовців митних служб володіти інформацією про те, які вантажі, на яких напрямках і в яких обсягах повинні бути перевірені із застосуванням різних методів перевірки. Тому на сьогоднішній день з метою удосконалення роботи митних служб та розвитку митних процедур активно впроваджуються інформаційні системи в роботу митниці.

Загалом слід впроваджувати ризико-орієнтований контроль. Такий термін не є новим для вітчизняних органів державної влади, схожий контроль використовують у своїй діяльності Державна податкова служба України, Державна фінансова інспекція України, Державна адміністрація залізничного транспорту України тощо. Зокрема в наказі Державної податкової адміністрації України № 432 від 16.07.2007р. «Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації проведення перевірок підприємств, які входять до складу фінансово-промислових груп, інших об'єднань та великих платників податків» зазначається, що ризико-орієнтований контроль — це система заходів, направлена на упередження можливості втрати бюджетних надходжень.

1. Гамідуллаєв С. М. Управління ризиком в соціально-економічних системах: митні аспекти. — СПб.: Вид-во ІСЕР РАН, 1999.